

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA

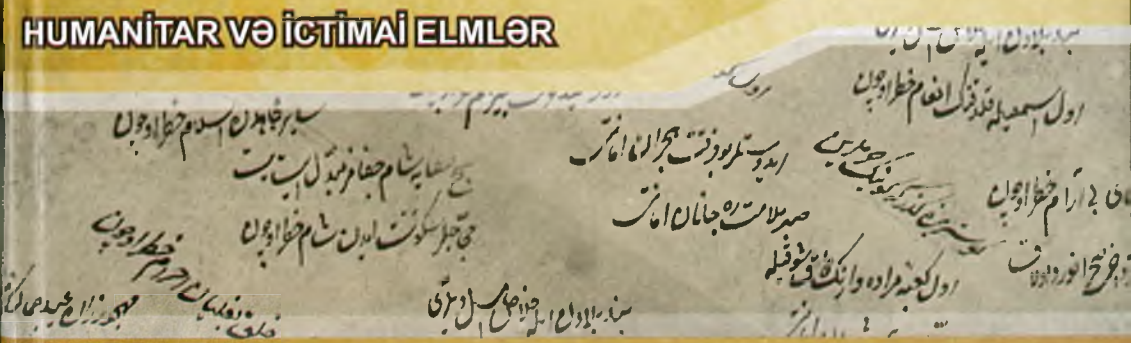
ELMİN İNKİŞAFI FONDU

XƏLİL YUSİFLİ
TƏHMİNƏ BƏDƏLOVA

Məhcür Şirvani

YENİ TƏFƏKKÜR İŞİĞİNDƏ

HUMANİTAR VƏ İCTİMAİ ELMLƏR

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun qrant layihəsi çərçivəsində çap olunmuşdur

XƏLİL YUSİFLİ

TƏHMİNƏ BƏDƏLOVA

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası
Gəncə Regional Elmi Mərkəzi

MƏHCUR ŞİRVANİ

YENİ TƏFƏKKÜR İŞİĞINDA

Bakı, Elmin İnkişafı Fondu – 2012

Elmi redaktor:

Əliyər Q. Səfərli

AMEA-nın müxbir üzvü, professor, filologiya elmləri doktoru

Rəyçi:

Teymur H. Kərimli

AMEA-nın müxbir üzvü, filologiya elmləri doktoru

X.H.Yusifli, T.K.Bədəlova. Məhcur Şirvani yeni təfəkkür işığında. Bakı: Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu, 2012. - 366 s.

Kitabda ilk dəfə olaraq XVIII əsr Azərbaycan şairi Məhcur Şirvaninin dövrü, həyatı, əsərlərinin fikir və sənətkarlıq xüsusiyyətləri, poeziyasının klassik ədəbi irslə, folklorla əlaqələri bir bütöv halında hərtərəfli elmi tədqiqata cəlb edilmiş, şairin indiyədək əlyazması halında ayrı-ayrı cümg və bəyazlara səpələnmiş şeirləri də daxil olmaqla əldə olan bütün əsərləri bir yere toplanaraq, transliterasiya və tərcümə olunaraq nəşr edilmişdir.

M.Şirvaninin əsərlərinin toplanıb transliterasiya edilməsi, tərcümə və tərtib edilməsi filologiya elmləri doktoru, professor, əməkdar elm xadimi X.H.Yusifliyə, işin tədqiqat hissəsi isə T.K.Bədəlovaya məxsusdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun qrant layihəsi çərçivəsində çap olunmuşdur:
Grant №EIF-2010-1(1)-40/40-5

EIF-2010-1(1)-40/40-5

ISBN 978-9952-8180-1-7

© Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu

Bu əsər 2011-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu tərəfindən Azərbaycan Respublikası Müəllif Hüquqları Agentliyində qeydiyyatdan keçirilmiş və əsərin qeydiyyatı haqqında 6675 nömrəli şəhadətname verilmişdir.

M Ü N D Ə R İ C A T

Bir neçə söz 5

I Bölüm

Giriş	19
Məhcur Şirvaninin dövrü, ədəbi mühiti, həyatı, irsinin toplanması, nəşri və tədqiqi tarixi.....	24
XVII əsrin sonu XVIII əsrin əvvəllərində Azərbaycan tarixi gerçəkliyi.....	24
XVIII əsr Azərbaycan ədəbi-bədii təfəkkür axınının başlıca xüsusiyyətləri	27
Məhcur Şirvaninin həyatı	41
Məhcur Şirvani irsinin toplanması, nəşri və tədqiqi tarixi	47
Məhcur Şirvaninin lirikası.....	60
Məhcur Şirvani lirikasında ideya-fikir axtarışları	60
M.Şirvani lirikasında "Eşq" anlamı	64
İlahi, irfani sevgiliyə məhəbbət.....	64
Məhcur şeirində dünyəvi eşq	86
Məhbubənin zahiri gözəlliyinin təsviri – gözəlləmə	93
Gözəlin vəfasızlığından, hicran dərindən şikayət – Məhcur şeirinin Məcnun dərdi.....	102
Məhcur Şirvani lirikasının poetikası	111
Məhcur lirikasının söz və məna gözəllikləri	111
Məhcur lirikasının janr əlvanlığı	161
Məhcur Şirvani lirikasının bədii metoduna dair	177
Məhcur Şirvaninin "Qisseyi-Şirzad" poeması	181

Epik şeirimizin inkişafında "Qisseyi-Şirzad"ın yeri.....	181
"Qisseyi-Şirzad"ın ideyası – Məhcurun Xeyir və Şər konsepsiyası	186
"Qisseyi-Şirzad"ın nağıl-dastan qaynaqları	190
Yazılı epik abidələrimizin "Qisseyi-Şirzad"a təsiri	196
"Qisseyi-Şirzad"ın dili və üslubu	203
Nəticə	208
İstifadə olunan ədəbiyyat	214

II Bölüm

Məhcur Şirvaninin əsərləri	226
"Qisseyi-Şirzad"	267
Əlyazmalarının surətləri	311